

NORGES HØYESTERETT

Den 10. oktober 2018 avsa Høyesterett dom i

HR-2018-1942-A, (sak nr. 18-103952STR-HRET), straffesak, anke over dom:

A (advokat Steinar Jacob Thomassen)

mot

Påtalemyndigheten (statsadvokat Johan Øverberg)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Noer**: Saken gjelder straffutmåling i narkotikasak. Spørsmålet er særlig om det er grunnlag for samfunnsstraff.
- (2) A er født 00.00 1988. Den 9. september 2016 ble han satt under tiltale av Politimesteren i Oslo for én kroppsskade, for oppbevaring, salg og besittelse av kokain og for besittelse av tabletter inneholdende anabole steroider.
- (3) Tiltalebeslutningen lød slik:

"I Straffeloven (2005) § 273
for å ha skadet en annens kropp

Grunnlag:

Lørdag 30. april 2016 ca. kl. 03.00, inne på 7-Eleven-kiosken ved Fridtjof Nansens plass 6 i Oslo, dyttet han B mot C slik at C ble påført hjernerystelse og lett skjevhet i nesen. Som følge av hendelsen ble C sykemeldt i syv dager.

II Straffeloven (2005) § 231 første ledd
for ulovlig å ha oppbevart eller overdratt narkotika

Grunnlag:

- a) Torsdag 14. april 2016 kl. 21.53 i Libakkfaret 10A i Oslo, oppbevarte han 49,43 gram kokain.
- b) Onsdag 22. juni 2016 kl. 01.10 i Landgangen 2 i Oslo, oppbevarte han 11,13 gram kokain.
- c) Rett forut for onsdag 22. juni 2016 kl. 01.10 ved Landgangen 2 i Oslo, solgte han kokain til D og E.

III Legemiddeloven § 31 annet ledd jf § 24a første ledd
for uten lovlig adkomst å ha vært i besittelse av stoff som etter forskrift med hjemmel i straffeloven § 234 første ledd er regnet som dopingmiddel

Grunnlag:

Til tid og på sted som beskrevet under post II a), var han i besittelse av 21 tabletter inneholdende det anabole steroidet dehydroklormetylttestosteron.

IV Legemiddeloven § 31 annet ledd jf § 24 første ledd
for uten lovlig atkomst å ha vært i besittelse av narkotika

Grunnlag:

Søndag 12. juni 2016 kl. 00.51 på utestedet NOX i Henrik Ibsens gate 100 i Oslo, var han i besittelse av ca. 2 gram kokain."

- (4) I Oslo tingretts dom av 24. mars 2017 ble A dømt for samtlige forhold til en straff av fengsel i ni måneder og til inndragning av 2 000 kroner.
- (5) A anket til Borgarting lagmannsrett. I dom av 1. juni 2018 ble han frifunnet for post I om kroppsskade, og straffen ble satt til fengsel i sju måneder. Dommen har slik domsslutning:
 - "1. A, født 00.00 1988 frifinnes for tiltalens post I.
 - 2. For de forhold som er rettskraftig avgjort ved Oslo tingretts dom 24. mars 2017 dømmes A til fengsel i 7 - syv- måneder. Straffen er en fellesstraff med Oslo tingretts dom av 1. mars 2016, jf straffeloven § 39 tredje ledd. Til fradrag i straffen fragår 6 - seks - dager for utholdt varetekt.
 - 3. A, dømmes til å betale 562 - femhundreogsekstito - kroner i skadeserstatning til C innen 2 - to - uker fra forkynnelse av dommen.
 - 4. Sakskostnader idømmes ikke."
- (6) Dommen ble avsagt under dissens, idet en meddommer stemte for samfunnsstraff.
- (7) A har anket til Høyesterett. Anken gjelder straffutmålingen. Han gjør gjeldende at det må idømmes samfunnsstraff, subsidiært deldom, og at straffen uansett er for streng.
- (8) Aktor har lagt ned påstand om at anken forkastes.
- (9) *Mitt syn på saken*

- (10) A er dømt for befatning med til sammen 62 gram kokain. Det dreier seg om fire forhold, hvor det alvorligste er oppbevaring av vel 49 gram. Ett av forholdene gjelder salg for 2 000 kroner, men ellers er det snakk om oppbevaring og besittelse. I tillegg kommer oppbevaring av 21 tabletter med anabole steroider.
- (11) Lagmannsretten kom til at straffen for dette i utgangspunktet ville være fengsel i åtte måneder. Jeg er enig i det, jf. Rt-2009-1045 avsnitt 12 og Rt-2011-493 avsnitt 9.
- (12) I skjerpene retning trekker at A er dømt for lignende forhold tidligere, jf. straffeloven § 77 bokstav k. Han fikk i 2012 en dom på 420 timer samfunnstjeneste, og i 2016 en dom på 25 dager betinget fengsel, begge for narkotikalovbrudd. Forholdene i vår sak er begått i prøvetiden for den siste dommen.
- (13) I formildende retning legger jeg vekt på at A tilsto samtlige narkotikaforhold i første avhør. Beslaget på 49 gram kokain ble gjort ved boligen hans, hvor stoffet lå i en pose med ID-kortet hans i. De andre beslagene ble gjort på ham. Han er tidligere dømt for befatning med kokain. Tilståelsen har derfor i første rekke hatt prosessøkonomisk betydning, og et fradrag i straffen på om lag en måned er passende, jf. straffeloven § 78 bokstav f.
- (14) Jeg legger i formildende retning også noe vekt på tidsbruken i saken, jf. straffeloven § 78 bokstav e. Det er nå godt over to år siden de straffbare handlingene fant sted. Noe av tiden skyldes tiltalen for kroppsskade, som han ble frifunnet for i lagmannsretten, og noe av tidsbruken skyldes at tingretten ikke fikk stevnet ham til første hovedforhandling. Samlet er det likevel for lang tid tatt i betraktning tilståelsen og sakens omfang.
- (15) Samlet fengselsstraff vil etter dette ligge på om lag 7 måneder.
- (16) Hovedspørsmålet er om A skal dømmes til samfunnsstraff eller til vanlig fengsel. Straffeloven § 48 lyder slik:

"Samfunnsstraff kan idømmes i stedet for fengselsstraff når

- a) **det ellers ikke ville ha blitt idømt strengere straff enn fengsel i 1 år,**
- b) **hensynet til straffens formål ikke taler mot en reaksjon i frihet, og**
- c) **lovbryteren samtykker og har bosted i Norge, Danmark, Finland, Island eller Sverige.**

Første ledd bokstav a kan fravikes når den straff som ellers ville ha blitt idømt, helt eller delvis ville ha vært betinget, når lovbryteren er under 18 år, og ellers når sterke grunner taler for at samfunnsstraff idømmes."

- (17) Bestemmelsen gjør vurderingen avhengig av lengden på den alternative fengselsstraffen. Er denne under ett år, kreves det for samfunnsstraff at straffens formål ikke taler mot en reaksjon i frihet. Der alternativ straff er fengsel i mer enn ett år, er det som hovedregel bare aktuelt å idømme samfunnsstraff når sterke grunner taler for det.
- (18) I vår sak ligger alternativ fengselsstraff under ett år. Aktor har anført at det likevel ikke er nok at vilkårene i § 48 første ledd er oppfylt. Han har vist til at det ved *grov narkotikaforbrytelse* kreves klare og sterke rehabiliteringshensyn eller spesielle og tungtveiende grunner for å kunne bruke samfunnsstraff. I saker om kokain går grensen

mellom simpel og grov overtredelse ved 50 gram, jf. Rt-2011-493 avsnitt 7 og Rt-1996-1726. Selv om A ikke er dømt for grov forbrytelse, gjelder domfellelsen samlet 62 gram, og det må her være avgjørende, anføres det.

- (19) Det er riktig at Høyesterett har stilt krav om klare og sterke rehabiliteringshensyn eller spesielle og tungtveiende grunner for å anvende samfunnsstraff ved grov narkotikaovertrødelse, jf. HR-2016-286-A avsnitt 14 med videre henvisninger.
- (20) Det avgjørende etter loven er likevel grensen på ett års fengsel. Fengselsstraffens lengde gjenspeiler da også normalt alvoret i saken, og er slik sett en god indikator ved avgjørelsen av spørsmålet om samfunnsstraff. Som aktor har pekt på, kan det i noen grad være tilfeldig om tiltalen gjelder flere simple overtredelser eller én grov. Straffverdigheten kan i mange tilfelle være den samme. Etter mitt syn gir det da liten mening å stille strengere krav til samfunnsstraff for det ene enn for det andre, så lenge den alternative fengselsstraffens lengde er den samme. Etter ordlyden er det da også bare etter andre ledd i § 48 at det kreves sterke grunner for samfunnsstraff.
- (21) For meg er det avgjørende at det her naturlig nok ikke kan trekkes noen skarp grense. Som understreket i Rt-2013-630 avsnitt 11 og i HR-2016-286-A avsnitt 17, er det en glideskala: jo grovere overtredelse, desto mer skal til for å bruke samfunnsstraff. Domfellelse for grov narkotikaforbrytelse tilsier at allmennpreventive hensyn veier særlig tungt, og er derfor et moment ved vurderingen.
- (22) I vår sak er alternativ straff klart under ett år. Det er da større rom for samfunnsstraff enn om den alternative straffen var over ett år, uavhengig av om A er dømt for grov eller simpel overtredelse.
- (23) Ved vurderingen av om samfunnsstraff er aktuelt i vår sak, viser jeg til de momentene som jeg trakk fram tidligere i forbindelse med fastsettelsen av alternativ fengselsstraff. Forholdene han dømmes for er relativt alvorlige, ut fra stofftype, mengde stoff og at det er flere forhold begått over en viss tid, herunder ett salg. A har dessuten gjennomført samfunnsstraff tidligere, og det han nå dømmes for, skjedde i prøvetiden for en tidligere dom for narkotika. Dette gjør at allmennpreventive hensyn kommer inn med styrke i saken.
- (24) Det som taler for samfunnsstraff, er at det har skjedd en markert endring i As livssituasjon. Utviklingen har funnet sted i tida fra de straffbare handlingene og fram til i dag, som er det tidsrom som det tas utgangspunkt i ved vurderingen av om domfelte er i en rehabiliteringssituasjon, jf. HR-2016-286-A avsnitt 20.
- (25) A har ingen formell utdanning ut over videregående skole. Lagmannsretten skriver at han startet med narkotika i 2011/2012. Misbruket eskalerte, og han mistet jobben på grunn av rusproblemene og ble gående arbeidsledig. Han ble dømt for voldsbruk både i 2009 og 2011.
- (26) Ifølge personundersøkelsen i saken brøt han med sitt tidligere miljø høsten 2016 og sluttet å ruse seg. Han ble imidlertid tatt med 0,4 gram kokain i mars 2017, noe han fikk påtaleunndlatelse for. Etter dette er det ikke avdekket misbruk.
- (27) Høsten 2016 fikk han jobb i et firma som driver med terminaltjenester for sjømat. Selskapet kjente til rusproblemene hans, men ga ham tillit, og fra februar 2018 har han hatt

fast stilling som driftskoordinator. A får meget gode skussmål. Lederen hans uttaler i personundersøkelsen at han er firmaets ansikt utad og svarer til alle forventninger. Han er ansvarlig og pålitelig og har kun hatt fravær i forbindelse med straffesaken. Arbeidsgiver har aldri hatt mistanke om rus.

- (28) Også As personlige situasjon har endret seg. Han er nå i et stabilt samboerforhold med en kvinne han har bodd sammen med siste halvannet år. Samboeren sier A har vært rusfri mens de har bodd sammen, og at hun stiller dette som krav siden hun har barn.
- (29) Kriminalomsorgen konkluderer med at A har klart å endre egen livssituasjon. Han har nå "struktur og stabilitet rundt seg, i form av godt nettverk og god jobb". Han er motivert for endring og fornøyd med egen tilværelse.
- (30) I personundersøkelsen understrekes det likevel at A på grunn av det tidligere misbruket fremdeles er sårbar. Når det da også ses hen til tilståelsen og at de straffbare forholdene nå ligger snart to og et halvt år tilbake i tid, har jeg kommet til at han bør dømmes til samfunnsstraff, jf. til sammenligning vurderingen i HR-2016-286-A avsnitt 31.
- (31) Timetallet settes til 204. Det er da gjort fradrag for seks dager i varetekt, jf. straffeloven § 83 sjuende ledd. Den subsidiære fengselsstraffen settes til sju måneder. Gjennomføringstiden bør være ni måneder siden straffen skal tas ved siden av full jobb, jf. § 49 første ledd bokstav c.
- (32) Jeg stemmer for denne

D O M :

I lagmannsrettens domsslutning punkt 2 gjøres den endring at straffen settes til samfunnsstraff i 204 – tohundreogfire – timer med en gjennomføringstid på 9 – ni – måneder. Den subsidiære fengselsstraffen settes til 7 – sju – måneder. Til fradrag i den subsidiære fengselsstraffen går 6 – seks – dager for utholdt varetekt.

- (33) Dommer **Bull:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (34) Dommar **Høgetveit Berg:** Det same.
- (35) Dommer **Falch:** Likeså.
- (36) Dommer **Indreberg:** Likeså.

(37) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

I lagmannsrettens domsslutning punkt 2 gjøres den endring at straffen settes til samfunnsstraff i 204 – tohundreogfire – timer med en gjennomføringstid på 9 – ni – måneder. Den subsidiære fengselsstraffen settes til 7 – sju – måneder. Til fradrag i den subsidiære fengselsstraffen går 6 – seks – dager for utholdt varetekt.

Riktig utskrift bekrefte: